

RAN-2108060103044004**M.Com. (Sem-III) Examination March - 2026****Financial and Management Accounting (Paper- VII)****Time: 2 Hours]****[Total Marks: 50****સૂચના : / Instructions**

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book
- (2) જરૂરી ગણતરી તમારા જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવો.
Show the necessary calculations as part of your answer.
- (3) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના પૂરાં ગુણ દર્શાવે છે.
The number on the right side indicates the full marks for the question.

Seat No.:

Student's Signature

પ્ર.1 માંગ્યા પ્રમાણે જવાબ આપો**(10)**

- (1) પંચી કંપની લિ. રૂ. 5,00,000 ના એક પ્રોજેક્ટમાં રોકાણ કરવા વિચારે છે. ઘસારો ગણ્યા પછી અને કરવેરા પહેલા વાર્ષિક આવક નીચે મુજબ અંદાજવામાં આવે છે:

વર્ષ	1	2	3	4	5
રૂ.	2,50,000	2,50,000	2,00,000	2,00,000	1,00,000

ઘસારો મૂળકિંમત પર 20% લેખે ગણવામાં આવે છે. કરવેરા ચોખ્ખી આવકના 50% લેખે ગણવાના છે. ચોખ્ખું વર્તમાન મૂલ્ય શોધી પ્રોજેક્ટનું મૂલ્યાંકન કરો. રૂ. 1 નું વર્તમાન મૂલ્ય 10% ના વટાવ પરિબળે નીચે મુજબ છે:

વર્ષ	1	2	3	4	5
વર્તમાન મૂલ્ય	0.909	0.826	0.751	0.683	0.621

- (2) પંચક કંપની ત્રણ વસ્તુ A, B અને C નું ઉત્પાદન કરે છે. તા. 31.3.2025 ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષની માહિતી નીચે મુજબ છે:

વસ્તુ	વેચાણ કિંમત (રૂ.)	ફાળો	વેચેલ એકમો
A	500	10%	50%
B	375	20%	40%
C	250	40%	10%

કુલ સ્થિરખર્ચા રૂ. 6,50,000. આ માહિતી પરથી સમતૂટ બિંદુએ વેચાણનો જથ્થો શોધો.

પ્ર.2

વાની લિ. ટી.વી. નું ઉત્પાદન કરે છે. ચાલુ વર્ષે 10,000 એકમો રૂ. 3,00,000 ની ખોટથી વેચાણે એવો અંદાજ છે. **(14)**

આ વર્ષ દરમિયાન કંપની કારખાનાની સામાન્ય ક્ષમતાનો 75% ઉપયોગ કરશે એમ જણાય છે.

સ્થિર ખર્ચા રૂ. 15,00,000 અને ચલિત ખર્ચા વેચાણના 75% લેખે ચૂકવાશે.

નીચે મુજબની ગણતરી કરો:

- સમતૂટ બિંદુ એકમોમાં અને રૂપિયામાં
- કંપની સામાન્ય ઉત્પાદન ક્ષમતાના 90% જેટલો ઉપયોગ કરે ત્યારે નફો કે નુકસાન

3. વેચાણ કિંમતમાં 10% ઘટાડો, ચલિત ખર્ચમાં 20% ઘટાડો, સ્થિર ખર્ચમાં 20% વધારો એમ ત્રણેય ફેરફારો એકસાથે થાય ત્યારે નવું સમતૂટ બિંદુ એકમોમાં અને રૂપિયામાં

અથવા

પ્ર.2 વામિકા કંપની લિમિટેડે વર્ષ 2024-25 માટે બજેટ નીચે મુજબ બનાવેલ છે: (14)

વિગત	રકમ રૂ.
વેચાણ (50,000 એકમો).....	10,00,000
બાદ : ચલિત પડતર.....	5,00,000
ફાળો.....	5,00,000
બાદ : સ્થિર ખર્ચા.....	2,00,000
ચોખ્ખો નફો.....	3,00,000
ઉપરોક્ત માહિતીને આધારે શોધી કાઢો :	

- (અ) જો નીચે દર્શાવેલ બે યોજનાઓ મુજબના ફેરફારનો સ્વતંત્ર રીતે અમલ કરવામાં આવે તો વર્ષ 2024-25 માટે અંદાજિત નફો અને કઈ યોજનાનો અમલ કરવો તે જણાવો.

યોજના અ	યોજના બ
વેચાણ કિંમતમાં વધારો 20%	વેચાણ કિંમતમાં ઘટાડો 20%
વેચાણ જથ્થામાં ઘટાડો 25%	વેચાણ જથ્થામાં વધારો 25%
ચલિત પડતરમાં વધારો 10%	ચલિત પડતરમાં ઘટાડો 10%
સ્થિર પડતરમાં વધારો 5%	સ્થિર પડતરમાં 5% ઘટાડો

- (બ) ઉપર જણાવેલ બંને યોજનામાં 'અ' અને 'બ' માં તથા મૂળ બજેટમાં નફા-જથ્થા ગુણોત્તર, સમતૂટ બિંદુ અને સલામતી ગાળો ગણો.

પ્ર.3 રિયાંશ લિ. ની પરિયોજના નબળી કામગીરી કરતી હોવાથી તે બદલવા વિચારે છે. પરસ્પર નિવારક (14)

એવી ત્રણ પરિયોજના અ, બ અને ક ની દરખાસ્ત મુકવામાં આવી છે. દરેક પરિયોજના માટે રૂ. 20,00,000 ની જરૂરિયાત આંકવામાં આવી છે. યોજનાનું અંદાજિત આયુષ્ય અનુક્રમે 5, 4 અને 3 વર્ષનું છે. તથા ભંગારકિંમત અનુક્રમે રૂ. 1,60,000, રૂ. 2,40,000 અને રૂ. 2,00,000 છે. કંપનીનો નિયત વળતરનો દર 12% છે. ત્રણેય પરિયોજનાઓ માટેનો કરવેરા બાદ પરંતુ ઘસારો ગણ્યા પહેલાનો અપેક્ષિત રોકડ પ્રવાહ નીચે મુજબ છે.

વર્ષ	પરિયોજના અ (રૂ.)	પરિયોજના બ (રૂ.)	પરિયોજના ક (રૂ.)
1	4,80,000	6,00,000	7,20,000
2	6,40,000	7,60,000	8,80,000
3	8,80,000	9,60,000	8,00,000
4	7,20,000	4,80,000	—
5	4,80,000	—	—

પરત આપ સમય, સરેરાશ વળતર દર, ચોખ્ખા વર્તમાન મૂલ્ય અને નફાકારકતાના આંકની પદ્ધતિઓ મુજબ સ્વીકારવા લાયક પરિયોજનાની ભલામણ કરો. વાર્ષિક 12% ના વટાવ પરિબળે રૂ. 1 નું વર્તમાન મૂલ્ય પ્રથમ પાંચ વર્ષ માટે અનુક્રમે 0.893, 0.797, 0.712, 0.636 અને 0.567 છે.

અથવા

પ્ર.3

અર્થ ઓટો કંપની પાસે બે વર્ષથી ચાલતું એક યંત્ર છે. જેનું બાકીનું અંદાજિત આયુષ્ય 10 વર્ષ છે. (14)
વપરાશના અંતે તેની ભંગાર કિંમત શૂન્ય છે. તેની હાલની બજારકિંમત રૂ. 2,00,000 છે. સંચાલકો પાસે આ જ પ્રકારના સુધારેલા મોડેલના નવા યંત્ર ખરીદવાની દરખાસ્ત છે. જેને કારણે ઉત્પાદન વધશે. આ અંગેની સંબંધિત માહિતી નીચે મુજબ છે

વિગત	હાલનું યંત્ર	નવું યંત્ર
ખરીદ કિંમત	રૂ. 4,80,000	રૂ. 8,00,000
અંદાજિત આયુષ્ય	12 વર્ષ	10 વર્ષ
ભંગાર કિંમત	શૂન્ય	શૂન્ય
વાર્ષિક કામના કલાકો	4,000	4,000
એકમદીઠ વેચાણ કિંમત	રૂ. 10	રૂ. 10
કલાકદીઠ ઉત્પાદન	15 એકમો	30 એકમો
વપરાયેલ સ્ટોક (વાર્ષિક)	રૂ. 4,000	રૂ. 10,000
એકમદીઠ માલસામાન	રૂ. 2	રૂ. 2
મરામત અને જાળવણી	વાર્ષિક રૂ. 18,000	વાર્ષિક રૂ. 12,000
કાર્યશીલ મૂડી	રૂ. 50,000	રૂ. 80,000

કંપની સીધી લીટીની પદ્ધતિએ ઘસારો ગણવાની પદ્ધતિનો અમલ કરે છે. કંપનીને લાગુ પડતો કરવેરાનો દર 50% છે. સંચાલકોએ ચાલુ યંત્ર બદલવું જોઈએ? ધારણા કરો કે અપેક્ષિત વળતરનો દર 15% છે.
નોંધ:

- (1) 15% વટાવના દરે રૂ. 1 નું વર્તમાન મૂલ્ય 10 વર્ષના અંતે 0.247 છે.
- (2) 15% વટાવના દરે 10 વર્ષની રૂ. 1 ની વર્તમાન મૂલ્યની એન્યુઈટી 5.019 છે.

પ્ર. 4

ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે ત્રણ) :

(12)

- (1) નાણાનું વર્તમાન મૂલ્ય અને ભવિષ્યનું મૂલ્ય
- (2) કોર્પોરેટ સામાજિક જવાબદારી અંગે કંપનીધારાની જોગવાઈઓ
- (3) પરત આપ સમય પદ્ધતિના ફાયદા અને ગેરફાયદા
- (4) ચાવીરૂપ પરિબળ અને સમતૂટ વિશ્લેષણ
- (5) કોર્પોરેટ સામાજિક જવાબદારીનું કાર્યક્ષેત્ર

ENGLISH VERSION

Q.1

Answer as instructed:

(10)

- (1) Panthi company Ltd. wishes to invest in one project a sum of Rs. 5,00,000. Assuming the annual revenue after depreciation and before tax is as under

Year	1	2	3	4	5
Rs.	2,50,000	2,50,000	2,00,000	2,00,000	1,00,000

Depreciation is to be calculated at 20% on cost value and Tax is to be charged at 50% on net income. Find out Net Present Value and evaluate the project.
The present value of Rs. 1 at 10% discount factor is as under :

Year	1	2	3	4	5
Present value	0.909	0.826	0.751	0.683	0.621

- (2) Panthak company manufactures three products named A, B and C. The following information for the year ending 31.3.2025 is as under :

Product	Selling price Rs.	Contribution	Units sold
A	500	10%	50%
B	375	20%	40%
C	250	40%	10%

Total fixed cost is Rs. 6,50,000. From the above information, Find the break-even point in terms of sales volume in units.

- Q.2** Vani Ltd. manufactures TVs. In the current year, it is estimated that 10,000 units will be sold at a loss of Rs.3,00,000. Only 75% of the plants normal capacity is being utilized during the current year. (14)

The fixed costs for the year amount to Rs.15,00,000 and variable costs amount to 75% of sales value.

Calculate the following:

1. Break-even point in units and in rupees
2. Profit or loss if the company operates at 90% of normal production capacity
3. New break-even point (in units and in rupees) if there is a reduction in selling price by 10%, a reduction in variable costs per unit by 20% and an increase in fixed costs by 20%.

All these changes are to be taken together.

OR

- Q.2** Vamika Co. Ltd. has prepare budget for 2024-25 is as under : (14)

Particulars	Rs.
Sales (50,000 units).....	10,00,000
- Variable cost.....	<u>5,00,000</u>
Contribution.....	5,00,000
- Fixed cost.....	<u>2,00,000</u>
Net profit.....	3,00,000

- (a) Estimate profit for 2024-25 if difference in independently apply as per two projects as are given below and explain which project is desirable for implementation :

Project A	Project B
Increase 20% in selling price	Decrease 20% in selling price
Decrease 25% in quantity	Increase 25% in quantity
Increase 10% in variable cost	Decrease 10% in variable cost
Increase 5% in fixed cost	Decrease 5% in fixed cost

- (b) Calculate Profit-volume ratio, Break-even point and Margin of safety for both projects A and B and original budget.

- Q.3** The project under taken by Riyansh Ltd. was working poorly. Hence they thought to replace it. Three supplementary projects A, B and C are proposed. For each project, the requirement estimated is Rs. 20,00,000. The estimated life span is 5, 4 and 3 years respectively and scrape value is Rs. 1,60,000, Rs. 2,40,000 and Rs. 2,00,000 respectively. The company's required rate of return is 12%. The estimated cash flow for all three project after taxation but before depreciation is given as under: (14)

Year	Project A (Rs.)	Project B (Rs.)	Project C (Rs.)
1	4,80,000	6,00,000	7,20,000
2	6,40,000	7,60,000	8,80,000
3	8,80,000	9,60,000	8,00,000
4	7,20,000	4,80,000	—
5	4,80,000	—	—

Recommend acceptable project considering Payback period, Average rate of return, Net Present Value and Profitability Index Method. The present value of Rs. 1 for first 5 year at the rate of annual 12% discount factor is 0.893, 0.797, 0.712, 0.636 and 0.567 respectively.

OR

- Q.3** Arth Auto Company has a Machine which has been in operation for 2 years. **(14)**
 Its remaining estimated useful life is 10 years with no salvage value at the end. It's current market value is Rs. 2,00,000. The management is considering of proposal to purchase an improved model of a similarly machine which gives increased output. The relevant particulars are as follows.

Particulars	Existing Machine	New Machine
Purchase Price	4,80,000	8,00,000
Estimated life	12 Years	10 Years
Salvage value	Nil	Nil
Annual operating hours	4,000	4,000
Selling price per unit	Rs. 10	Rs. 10
Output per hour	15 units	30 units
Consumable stores (Annual)	Rs. 4,000	Rs. 10,000
Material cost per unit	Rs.2	Rs.2
Repairs and maintenance (per year)	Rs. 18,000	Rs. 12,000
Working capital	Rs. 50,000	Rs. 80,000

The company follows the straight line method of depreciation. Tax rate is 50% should the existing machine be replaced? Assume that the company's required rate of return is 15%.

Note:

- (1) Present value of Rs. 1 at 15% rate of discount, received at the end of 10th year is 0.247.
- (2) Present value of annuity of Rs. 1 at 15% rate of discount for 10 years is 5.019.

- Q. 4** **Write short notes : (Any three)** **(12)**
- (1) Present value and future value of money
 - (2) Provisions of the Companies Act regarding Corporate Social Responsibility
 - (3) Advantages and disadvantages of the Payback Period method
 - (4) Key factors and break-even analysis
 - (5) Scope of Corporate Social Responsibility